

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 241. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius03val-shoot-idm139651353458352.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Den Trettende ptedicken/ om Christi salige lærdom. Den samme Text

Thu stycker aff Gud faders Røst hørde vi vdi neste predicken/ nu følger det tredie stycke der aff/ som henger op til de andre thu/ oc setter oss vor Herre Christum hans elskelig Søn oc vor middeler saa faare at hand er ocsaa vor Mestere/ Doktor oc lærefader/ oc befaler Gud oss/ at || wi skulle høre denne Søn/ det er/ wi skulle aleniste gribe fat paa Christi lærdom. Thi der som wi det gøre/ da bliffue wi ocsaa Guds børn/ oc arffinge til den euige salighed. Der faare befaler oc Gud Fader oss/ at wi skulle høre hans Søn. Hannem skulle i høre/ siger hand. Dette stydcke skal mand scriffue met store bogstaffue oc mercke vel.

* Her falder nu dette spørsmal ind. Huem mener Gud/ naar hand siger. Hannem skulle i høre? Taler hand icke om Mose/ om Elias/ eller om nogen anden Prophete? Taler hand icke om Paffuen oc om det Romske sæde? eller taler hand om Machomet oc Alcoran? Ingenlunde gør hand det/ Men hand taler om Iesu Christo/ it menniske/ født aff lomfru Maria.

* Hannem haffuer hand beskicket || oss til en Doctor oc Læremestere/at wi skulle høre hannem oc vere hans Discipler. Denne er den eniste/ visse oc sande vey/ som wi kunde fly hen at/ oc vndkomme fra Guds vrede/ oc bliffue ocsaa Guds børn. Denne lesum bør oss at høre etc. Lære sig ellers i den gandske Verden huo som vil/ oc huad de ville.

* Naar det gelder om syndernis forladelse/ oc om vor Salighed/ da lader oss lycke øyen oc øern til for alle andre lærdomme/ at wi kunde see oc høre denne predickere oc Læremestere.

* Ioan: x. leg er Dørren/ siger hand. Huo som komme faar mig/ de ere Tyffue oc Røffuere/ det ere de/ som føre en anden lærdom/ som er fremmed ved min lerdøm. || 242 * Dette er det tredie stycke/ oc saa meget om Historien i sig selff.

* Men effterdi at Gud Fader saa hiertelige befaler oss/ at wi skulle io høre hans Søn/ da er det for alle ting nytteligt at vide huad Sønnens Lærdøm er/ oc huad wi skulle lære aff hannem.

* End dog her skulde vel opregnis Christi Lærdøm i almindelighed/ som den hellige Prophetiske och Apostoliske Scrifft indeholder.

* Gm Gud Fader/ Søn oc hellig Aand.

* Om tre Personer oc en verelse i Guddommen.

* Om ret skilssmisse imellem Louen oc Euangelium. ||

* Om den Tro tillid mand bør at sette til Christum.

* Om Poenitentze/ anger oc ruelse.

* Om kiøds oc blods dræbelse.

* Om naade oc retferdig gørelse.

* Om kerlighed oc gode Gierninger.

* Om lydelse/ den enis imod den anden.

* Om paakaldelse oc om en Christen bøn.

* Om Kaarssit/ oc om trøst oc husualelse i angst oc wselhed.

* Om de Høyuerdige Sacramente/ Daab/ Christi Nadvere/ oc om huert Menniskis affløselse i synderlighed.

* Om Edruskab/ affholdelse/ kyskhed || oc andre dygder.

* Om vor Christlige frihed.

* Om den hellige Kirskis mact/ nøgler oc befalning.

* Om verslig øffrighed

* Om ecteskab/ oc Børns Gudfryctig optuctelse/ om huert Menniskis embede oc haandeuerck.

* Om Almissegjerninger/ oc veluellighed imod de fattige/ met Lonen/ oc anden trøst Oc om de siuges besøgelse etc.

* Disse er den hellige Scrifftis Lærdom i det gamle oc ny Testamente/ sandrue nock/ nyttelige oc nødactige for alle Christne/ at de skulde io vide dem oc leffue der effter ||

* Dog ville wi for en større kendelse/ trøst oc Husualelse/ høre nogle aff Christi egne ord/ besynderlige/ som ingen anden end hand selff haffuer talet oc fremført/ som ere disse.

243

Ieg er veyen/ sandhed oc liffruit/ kommer til mig alle/ som arbeyde oc ere besuarede/ ieg vil verquege eder.

* Huo som troer paa mig/ hand skal icke smage døden euindelige/ Huo som troer oc bliffuer døbt hand bliffuer salig. Ieg er liffsens brød/ huo som kommer til mig/ hand skal icke hungre/ huo som tror paa mig hand skal icke tørste nogen tid.

* Sandelige sandelige siger jeg eder/ huad som helst i bede min Fader om i mit naffn/ det skal hand giffue eder. ||

* Ieg er icke kommen at kalde retuise/ men syndere til anger oc ruese.

* Disse ere Christi besynderlige predickener/ huilcke ingen Prophete førde saa frem/ Denne lærdom skalt du høre/ mercke oc tro/ at Gud vil for denne Søns skyld/ vere dig en naadig oc barmhiertig Fader/ giffue dig syndernis forladelse/oc gøre dig til sit barn/ Ioan: i. Saa mange som der anammede hannem da gaff hand dem mact at bliffue Guds Børn.

* Denne er den salige/ fortagelige nødactige lærdom/ som Gud vor Himmelske Fader haffuer ladet oss forstaa ocsaa i denne tid/ aff hans blotte oc bare naade oc miskundhed til at opliuse oss/ som viste inted aff saadant tilforn/ den tid de visde oss hen til vore egne oc andris Gierninger/ til Helligens || paakaldelse etc. Men at salighed skulde giffuis oss aleniste ved vor Herre Iesum Christum/ oc at wi skulde holde hannem for Guds elskelige Søn/ det er/ at wi skulde sette saligheds haab til hannem aleniste/ der om lærdis aldri it eniste ord rent oc klart/ oc icke end helder i dag læris hoss Papisterne. Ia de forfølge denne lærdom/ lige som Ketteri oc Mytteri. Men ver du visser i din samuittighed/ at denne lærdom vaar ocsaa i det gamle Testamente/ fra første Verdens begyndelse/ alligeuel hand bleff icke saa fremført som aff Christi mund/ dog om Christo/ fra den første foriættelse/ som vore foreldere finge oc skal vare til Verdens ende/ huor aff denne lærdom kaldis ocsaa den Prophetiske oc Apostoliske lærdom/ til huilcken Gud er altid bunden met sin Aand/ oc haffuer verit oc vil ocsaa vere bunden der til/ ind til domme dag. Oc denne lærdoms || foractelse oc forsømmelse haffuer Gud altid straffet/ saa vel 244 paa Øffrighed som paa Vndersaatte/ Thi denne haffiier verit/ er oc skal vere den rette endelige sag/ huor faare Gud beuarer baade Øffrigheden oc vndersaatte/ som er/ for hans hellige Kirke/ oc den sande saligheds lærdom.

* Hand tilsteder vel vndertiden/ vdi hans langmodighed/ at den endelige sag forglemmis oc forsømmis/ Men hand kommer dis haardere der faare igen met straffen oc pinen.

* Icke vaar der helder anden endelig sag til/ huor faare at Gud haffde en besynderlig tilsium/ til det lødске folck/ end den wdødelighed/ som skal vere i Himmelen ved Guds Søn. Thi de haffde oc kende deris Messiam/ det er/ Christum deris middeler oc saa offte || som de gjorde pact met Gud/ saa offte loffuede de/ at de vilde henge ved denne lærdom/ huor met de kunde bliffue retferdige ved Christum den rette midler.

* Der faare/ alligeuel at Gud straffer andre suare synder/ som Kong Dauids hor oc mord etc. Saa skaffede hand dog aldri sit folck som hand gjorde/ naar de forsmaade denne lærdom/ oc vilde icke høre hans hellige Propheter/ men gaffue sig til affguderier/ som du finder det saa i sandhed at vere/ huad heller du seer til Øffrigheden eller til vndersaatte i lødedommet.

* Naar den sande lærdom/ som vaar foriættelsens lærdom/ om vor Herre Christo bleff beuaret reen oc klar/ da gick det Guds folck vel/ oc deris modstandere maatte vndergaa oc falde vdi deris egne Suerd/ icke aleniste vnder Mose/ || Iosue oc Dommerne/ men ocsaa vnder Kongerne/ Propheterne/ Prestehøffdinge oc Machabeer. Der om bær den hellig Aand vidnesbyrd i alle det gamle Testamentis Historier/ oc besynderlige i Kongernis Historier/ oc om huer Konge i sig selff.

* Om de gode Konger staar der saa screffuit. Hand vandrede vdi Dauids veye/ alligeuel at Daudid end syndede mod Vriam oc hans hustru/ dog for hand bleff paa den rette grunduaal/ oc hengde ved foriættens lærdom inderlige oc hiertelige/ ind til hans dødedag/ for sig oc for sit gandske Rige/ da kaldis hand vdi

Scrifften fuldkommelig/ det er/ god oc Gudfryctig.

* Om de onde staar der saa screffuit/ Hand vandrede vdi 245 Hieroboams vey/ vdi Achabs vey etc. fordi/ at de forsmade || denne lærdom/ om den rette midler vor Herre Iesu Christo/ oc beskickedede dem selv vden ved Guds ord/ saa gaat som it Paffuedom/ met affguderi oc falsk Guds dyrckelse.

* Om de middehnaade Konger staar der saa screffuit. Hand gjorde vel det som ret vaar faar Herren/ det er/ hand tilstedde vel forietternis lærdom/ men dog icke aff it retsindigt hierte. Thi hand tog icke de Høye bort/ det er/ hand lod den falske Guds dyrckelse faa sin fremgong met/ saa at Guds ord bleff der vdoffuer saa forhindret oc fortryct/ oc Dieffuelen haffde sin Cappelle hoss Guds tempel/ oc der ginge de Konger ind oc icke vdi Tempelet. Thi det er icke at vere en Gudfryctig Øffrighed/ at lide oc tilstede den rette Gudz dyrckelse paa den ene side/ oc den falske Guds dyrckelse paa den anden side. S: Hans kalder || det i sin obenbarelsis bog/ at vere huercken varm eller kold/ men aleniste luncket/ oc at Gud vil vdspey saadanne aff sin mund/ Her bær den hellig Aand icke offuer/ Icke see de hellige Propheter helder igennem fingre/ men de sette huer Kong fri paa maalet/ som hand vaar til ond eller god.

* Men paa det/ at baade Øffrighed oc Vndersaatte i dette Rige kunde see dem i spegel/ ville vi tage nogle exemplar oc efftersiun faar oss/ først aff Kongerne/ som vaare skickedede offuer Guds folck/ oc siden der hoss aff det Israelitiske oc Iødske folck/ at Gud loffuer altid sit ords lydelse/ oc straffer samme sit ords foractelse/ Saa lenge som Salomon hengde ved Gudz ord/ vaar hand kier/ men der hand bleff wgudelig oc affgudisk/ da fick hand strax at høre huad pine oc plage/ der || vilde følge effter/ som vaar denne/ at Riget skulde skilies at ved hans Tienere Hieroboam/ oc folckit skulde falde fra huer andre/ Ia Gud opuecte strax mange fiender mod hannem/ der hand haffde tiet oc offte paamint hannem/ besynderlige de tho gonge/ som staa bescriffne i den første Kongers bogs tredie oc niende Capitel/ oc der hand haffde ladet atuare hannem/ huad straff der vilde følge effter/ i den første Kongernis bogs elleffte Capitel/ Her skulle de lære som ere i Øffrigheden ath fly onde Quinder oc andet ont/ som Kong Salomon vilde icke fly.

246

* Achas foruende noget nær alle ting i Ierusalem's Tempel/ som hand viste der kunde vere den wgudelige Assyrieske Kong behagelige/ oc til tacke iii. Re: xvi. Vocte sig der faare de som ere i Øffrighed/ at de inted gøre de wgudelige || til vile eller til tacke.

* Iosaphat en Gudfryctig Kong slo sig i stridzhandel met den wgudelige Kong Achab/ at hand vilde vndsette hannem oc staa met hannem vdi Strid/ oc vaar nær kommen om liffruit/ besynderlige for hand vilde icke lyde den Prophete Micheas at.

* Der faare skal en gudfryctig Øffrighed icke haffue handel oc omgengelse/ eller gøre nogen pact oc forbund met de wgudelige/ saa at det kand gøre Religionen skade/ eller at mand kand falde fra Troen for deris skyld.

* Ezechias en gudfryctig Kong/ der hand vaar opkommen aff sin suare siugdom/ loed hand den Babylonske Kongis legater oc sendebud see al hans rigdom oc herlighed/ oc det vaar en || aarsage/ siger Esaia/ til det Babylonske fenxel.

Der faare see sig Øffrigheden i spegel/ oc fly sig al ære gerighed oc forfengelig ross.

* Iosias maa være for alle andre/ vor Kongis oc Raads spegelbog oc efftersiun/ Thi saa scriffuis der om hannem.

* Faar hannem vaar icke saadan en Kong/ der saa vaar omkringuent til Herren/ vdi sit gandske hierte/ vdi sin gandske siel/ oc i al sin krafft/ icke haffuer der helder været saadan en effter hannem/ fire oc tiue drabelige gerninger gjorde hand/ paa det/ at hand kunde beholde den sande Guds dyrckelse wbesmittit i alle maade/ læss dem der samme sted. ||

* Ioram Kong Iosaphats søn gjorde det som ont vaar/ fordi hand tog den wgudelige Kong Achabs daatter til hustru/ See huad ont it wgudeligt suogerskab kand komme aff sted/ vdi øffrigheds stat/ Den hellig Aand kand icke tie det/ oc der fulde en euig siugdom oc en wdød/ effter det breff som Elias screff hannem til.

* Ioas gjorde det som ret vaar faar Herren/ saa lenge som den prest Ioiada leffde/ men der hand vaar død/ da 247 beuegede de første i Iuda/ Kongen til at foruandle Religionen/ oc der Zacharias Ioiade søn haffde straffet det/ bleff hand ihiel slagen imellem Templen oc Alteret Mat: xxiii. See huad en from Guds ords tienere kand vdrette met sin troskab.

* Lade sig her vor Øffrighed i || dette Rige paaminde om alle disse ting.

* Men vndersaatte kunde see sig i spegel paa det Israelitiske oc Iødske folck. Naar de vaare gudfryctige oc haffde Guds ord faar øyen/ och Religionen kier/ da gick det dem vel/ Men der de forlode Guds ord/ da bleffue Israeliterne bortførde til de Assyrier/ oc Iøderne til det Babylonske fenxel. Saadanne tiender

gaa her ocsaa i dag om Tyrckere/ om Vien/ om Engeland/ om Tydskland etc.

* Der faare lade sig huer vere paamint aff disse exemplar/ oc høre sig Gud Faders Røst/ om hane kiere Søn/ der hand saa befaler oc siger/ Hannem skulde i høre/ oc ingelunde lade sig affuende eller fraryckis fra denne Røst/ ehvad mand skal lide der offuer. Thi Christus maatte selff lide. Tacke du Gud/ for den naade/ at du haffuer hørt hans røst. Mine faar/ siger Christus/ de høre min Røst etc. ||